

Bronnenonderzoek

Digitale Atlas

Natuurlijk Kapitaal

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Bronnenonderzoek

Digitale Atlas

Natuurlijk Kapitaal

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
-	Nihil
-	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2014-2015	2014 tot en met 2015
2014/2015	Het gemiddelde over de jaren 2014 tot en met 2015
2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2014 en eindigend in 2015
2012/'13-2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2012/'13 tot en met 2014/'15

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress: Textcetera, Den Haag en Studio BCO, Den Haag
Ontwerp: Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

verkoop@cbs.nl
Fax 045 570 62 68
ISSN: 1877-3028

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2014.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

1. Inleiding 5

2. Werkwijze 8

- 2.1 Inventarisatie 9
- 2.2 Niet in het rapport opgenomen tabellen 10

3. Bronnen 11

- 3.1 Landbouwtelling 12
- 3.2 Hernieuwbare energie 12
- 3.3 Verkeer en vervoer 13

4. Indicatoren 15

- 4.1 Aantal graasdieren per gemeente 16
- 4.2 Aantal hokdieren per gemeente 17
- 4.3 Weidegang van melkvee 18
- 4.4 Windenergie op land 20
- 4.5 Onttrokken grondwater 21
- 4.6 Houtketels 22
- 4.7 Lengte van vaarwegen 23
- 4.8 Binnenvaart; landen, goederensoort 24
- 4.9 Binnenvaart; vervoersstroom, goederensoort 25
- 4.10 Zeevaart; gewicht, haven, soort lading 26

5. Conclusies en aanbevelingen 28

6. Bijlagen 30

- 6.1 Overzicht potentiële CBS-tabellen 31
- 6.2 Links naar openbaar CBS-kaartmateriaal 38
- 6.3 Overzicht niet opgenomen tabellen 38
- 6.4 Sjabloon DANK data 39
- 6.5 Tips en doorverwijzingen 40

Gebruikte afkortingen 41

Medewerkers 42

1.

Inleiding

Digitale Atlas Natuurlijk Kapitaal

De overheid wil nationaal en internationaal behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit. De overheidsplannen hiervoor staan in de 'Uitvoeringsagenda Natuurlijk Kapitaal'.¹⁾ Deze agenda neemt de internationale afspraken van het Biodiversiteitverdrag, waarop de Biodiversiteit-strategie van de Europese Unie is gebaseerd, als uitgangspunt. Het doel is om in uiterlijk 2020 veerkrachtige ecosystemen en een duurzaam aanbod van ecosysteemdiensten te realiseren. Deze diensten moeten bijdragen aan water- en voedselzekerheid, armoedebestrijding en welzijn.

Een actiepoint op de Uitvoeringsagenda is systematisch in kaart brengen van het Nederlandse natuurlijke kapitaal. Daartoe werken meerdere instituten samen aan de Digitale Atlas Natuurlijk Kapitaal (DANK). DANK is een atlas waarin het natuurlijk kapitaal en de goederen en diensten die onze natuurlijke omgeving ons levert in beeld worden gebracht. Dit gebeurt met de Common International Classification of Ecosystem Services-classificatie (CICES-classificatie). Het gaat daarbij om minerale voorraden aan bijvoorbeeld olie, gas, zout tot en met de diensten die de natuur ons levert. Voorbeelden van ecosysteemdiensten zijn het recreatief bezoeken van natuurgebieden of het zuiveren van grondwater ten behoeve van drinkwater.

Als concrete actiepunten voor de DANK noemt de Uitvoeringsagenda het volgende: de atlas moet meerdere wetenschappelijke en beleidstoepassingen mogelijk maken. Overheden kunnen de informatie benutten om te komen tot duurzame gebiedsinrichting door een afweging te maken tussen het gewenste (maar soms tegenstrijdige) gebruik van het natuurlijk kapitaal door de diverse gebruikers in een specifiek gebied. Bovendien is het mogelijk om op macro-economisch niveau zicht te krijgen op de (positieve en negatieve) impact van economische activiteiten op de kwantiteit en kwaliteit van producten en diensten die de natuur voortbrengt (Natuurlijk Kapitaalrekeningen). Ondernemingen kunnen deze informatie benutten om hun impact op de natuur te verminderen en het potentieel van het natuurlijk kapitaal optimaal voor hun bedrijfsvoering in te zetten, bijvoorbeeld in de landbouw (natuurlijke ziekte- en plaagbestrijding, bodemvruchtbaarheid), maar ook bijvoorbeeld in de gezondheidszorg.

Opdracht

In opdracht van Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) heeft het Centrum voor Beleidsstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS-CvB) een bronnenonderzoek uitgevoerd waarbij is geïnventariseerd welke bronnen bij het CBS beschikbaar en bruikbaar zijn voor de DANK.

Aandachtspunten

De inventarisatie van potentiële CBS-bronnen heeft binnen een van te voren bepaald tijdspad plaatsgevonden. Er is getracht een zo compleet mogelijk overzicht te verkrijgen, binnen dit tijdspad. Na een eerste brede inventarisatie heeft de opdrachtgever een

¹⁾ Bron: [www.rijksoverheid.nl \(http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/06/22/kamerbrief-over-uitvoeringsagenda-natuurlijk-kapitaal.html\)](http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/06/22/kamerbrief-over-uitvoeringsagenda-natuurlijk-kapitaal.html).

prioritering aangebracht in de potentiële bronnen. De gekozen bronnen zijn vervolgens nader onderzocht op hun bruikbaarheid voor de DANK.

Ook geldt dat diverse andere instituten reeds data hebben aangeleverd voor de DANK. Bij de huidige CBS-bronneninventarisatie is gezocht naar nieuwe bronnen en indicatoren in aanvulling op de al aanwezige informatie.

Inhoud

Deze notitie beschrijft de bronnen binnen het CBS die relevant zijn om op te nemen in de DANK (hoofdstuk 3). Per bron zijn eveneens de relevante indicatoren omschreven. Hierbij is gebruik gemaakt van een door het RIVM aangeleverd sjabloon voor DANK data (hoofdstuk 4). Ten slotte eindigt dit vooronderzoek met een aantal conclusies en aanbevelingen (hoofdstuk 5).

Als bijlagen zijn het lege sjabloon voor DANK data, het uit de inventarisatie voortgekomen overzicht met potentieel relevante StatLine tabellen, een overzicht naar openbaar CBS-kaart materiaal, een overzicht van indicatoren die niet konden worden uitgewerkt in hoofdstuk 4 en de suggesties voor overige te onderzoeken bronnen *buiten* het CBS opgenomen.

2.

Werkwijze

Het CBS verzamelt gegevens bij personen, bedrijven en instellingen om deze daarna te verwerken tot statistische informatie. Het CBS beschikt daarmee over een schat aan informatie over zeer diverse onderwerpen, gebaseerd op een uiteenlopende reeks databronnen. In het huidige onderzoek is gezocht naar bronnen binnen het CBS die geschikt zouden zijn voor opname in de DANK. Deze zoektocht heeft binnen een van te voren bepaald tijdspad plaatsgevonden. Met dit tijdspad als uitgangspunt is het verkregen bronnenoverzicht zo uitgebreid mogelijk opgesteld.

Bij de inventarisatie is rekening gehouden met:

- een ruimtelijke component in de gegevens, met andere woorden er moet een kaart van de gegevens gemaakt kunnen worden;
- de wens van het RIVM om op een zo laag mogelijk regionaal niveau te publiceren;
- de grote hoeveelheid kaarten die reeds in de DANK zijn opgenomen; de potentiële bronnen binnen het CBS vormen een aanvulling hierop.

2.1 Inventarisatie

De inventarisatie van geschikte bronnen voor de DANK binnen het CBS heeft op twee manieren plaatsgevonden:

- inventarisatie van tabellen op StatLine;
- gesprekken met inhoudelijke experts.

StatLine is de elektronische databank van het CBS. Op StatLine zijn alle cijfers die het CBS publiceert als onderdeel van het eigen statistische programma terug te vinden, inclusief een korte methodologische toelichting. De tabellen op StatLine zijn per thema en subthema gegroepeerd. Alle thema's zijn doorlopen en van de tabellen die potentieel relevant voor opname in de DANK werden geacht, is een overzicht gemaakt. Dit overzicht is als bijlage 6.1 bij dit rapport opgenomen.

Op basis van dit overzicht hebben gesprekken met inhoudelijke experts binnen het CBS op het gebied van natuurlijk kapitaal plaatsgevonden. Hierin werden de gepubliceerde tabellen op StatLine en eventuele overige tabellen op hun eigen expertisegebied besproken. Dit resulteerde in:

- overzicht van beschikbare cijfers om op te nemen in de DANK;
- mogelijk te onderzoeken bronnen buiten het CBS.

In bijlage 6.2 is een aantal links naar reeds aanwezig openbaar kaartmateriaal binnen het CBS opgenomen.

Vervolgens heeft het overzicht van potentieel relevante tabellen en de overige mogelijkheden geleid tot tabellen die uiteindelijk bruikbaar bleken voor opname in de DANK. Deze tabellen worden in hoofdstuk 3 nader beschreven.

2.2 Niet in het rapport opgenomen tabellen

Verschillende CBS tabellen zijn niet in de huidige bronneninventarisatie opgenomen, ondanks hun relevantie voor de DANK.

Reeds bekend bij RIVM

Bij de inventarisatie werd duidelijk dat veel van de bronnen binnen het CBS reeds bekend zijn bij het RIVM. Voorbeelden zijn cijfers met betrekking tot emissies en het Bestand Bodemgebruik. Dit bestand geeft inzicht in het functionele bodemgebruik in Nederland. Voorbeelden van dit bodemgebruik zijn verkeersterreinen, bebouwing, recreatierreinen en binnen- en buitenwater. Bronnen binnen het CBS die reeds bekend zijn bij het RIVM zijn niet opgenomen in het huidige rapport.

Nog niet mogelijk

Een aantal tabellen waar het RIVM wel in geïnteresseerd is, blijkt op dit moment nog niet geschikt te zijn voor opname in de DANK. Eén reden hiervoor is dat er wel data voor regionalisering zijn, maar dat dit nog te veel ontwikkelingswerk vergt. Dit is bijvoorbeeld het geval met veel tabellen op het gebied van Natuur, Cultuur en Vrije Tijd. Een andere reden is dat de data niet op het gewenste detailniveau beschikbaar zijn in verband met de betrouwbaarheid van cijfers. Het mag niet zo zijn dat bepaalde uitsplitsingen van cijfers te herleiden zijn naar individuele berichtgevers. Dit voorbeeld van statistische onthulling speelt bijvoorbeeld op het gebied van Hernieuwbare Energie. Het kan ook zo zijn dat er überhaupt nog geen regionale informatie beschikbaar is, zoals bijvoorbeeld bij de Materiaalstroomrekening (Economy Wide Material Flow Accounts). Een gedetailleerder overzicht is opgenomen in bijlage 6.3.

In ontwikkeling: Land-use Account

Een project binnen het CBS dat van groot belang is voor de DANK is het land-use account project. Eind 2013/begin 2014 heeft het CBS een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de technische mogelijkheden om Natuurlijk Kapitaalrekeningen (NKR) te ontwikkelen. Natuurlijk Kapitaalrekeningen zijn een uitbreiding van de bestaande Nationale Rekeningen waarin getracht wordt het gebruik van – en de impact op – natuurlijk kapitaal in samenhang met economische statistieken te beschrijven. Het verschil met de klassieke milieurekeningen bestaat eruit dat het natuurlijk kapitaal beschreven wordt vanuit een ecosysteem perspectief.

In een pilotproject is van de gemeentes Rotterdam en Roerdalen, door het koppelen van diverse GIS-bestanden, het landoppervlak toegedeeld naar economische sectoren. Een vervolgstap waaraan nu gewerkt wordt, is het opschalen van de land-use accounts voor deze gemeenten naar heel Nederland. Daarmee kan het CBS het totale Nederlandse landgebruik toewijzen aan een economische activiteit.¹⁾

¹⁾ Bron: Natuurlijk Kapitaalrekeningen vervolgonderzoek, oktober 2014.

3.

Bronnen

Dit hoofdstuk behandelt de bronnen die door de opdrachtgever als interessant zijn aangemerkt en bruikbaar bleken voor opname in de DANK: gegevens uit de bronnen kunnen in kaartvorm worden weergegeven, hebben een zo laag mogelijk regionaal niveau en vormen een aanvulling op al in de DANK opgenomen kaarten. Eerder is aangegeven dat dit overzicht zo uitgebreid mogelijk is opgesteld binnen een van tevoren bepaalde tijdspad.

3.1 Landbouwtelling

De Landbouwtelling¹⁾ beschrijft de structuur van de Nederlandse agrarische sector en bevat gegevens over bedrijven, veestapel, gewassen en speciale onderwerpen. De gegevens worden gebruikt voor onderzoek en door de politiek (nationaal en internationaal). Landbouwstructurenquêtes worden al meer dan 100 jaar gehouden; vanaf de Tweede Wereldoorlog jaarlijks. Oorspronkelijk was de Landbouwtelling een CBS enquête, later een gezamenlijke enquête van het CBS en het landbouwministerie. Sinds 2002 is het een onderdeel van de zogeheten gecombineerde data inwinning (GDI), die door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), voorheen Dienst Regelingen wordt uitgevoerd. Daarbij wordt de gegevensverzameling voor de Landbouwtelling gecombineerd met de inwinning van gegevens voor diverse administratieve regelingen. Tot de populatie van de Landbouwtelling behoren agrarische bedrijven met een economische omvang van 3000 SO of meer. Onder agrarische bedrijven worden bedrijven verstaan die landbouwgewassen telen of dieren houden met als doel deze, of de producten die daaruit voortkomen, te verkopen. SO (Standaard Opbrengst) is een economische maat voor de omvang van een agrarisch bedrijf. SO is gebaseerd op de opbrengst die gemiddeld op jaarbasis per gewas of diercategorie wordt behaald en wordt uitgedrukt in euro. Bedrijven kleiner dan 3000 SO zijn zeer klein, gedacht moet worden aan bijvoorbeeld slechts één melkkoe of één are paprika.

Op basis van de Landbouwtelling zijn de volgende drie indicatoren relevant om in de DANK op te nemen:

- het aantal graasdieren per gemeente
- het aantal hokdieren per gemeente
- weidegang van melkvee.

Deze indicatoren worden in hoofdstuk 4 nader uitgewerkt in het sjabloon voor DANK data.

3.2 Hernieuwbare energie

Hernieuwbare energie is al jaren een speerpunt in het Nederlandse energiebeleid. Uit dit speerpunt is een jaarlijkse CBS-rapportage voortgekomen over hernieuwbare energie

¹⁾ <http://www.cbs.nl/nl-nl/menu/methoden/dataverzameling/landbouwtelling-ob.htm>.

in Nederland.²⁾ Op dit moment is er naast dit rapport een tiental StatLinetabellen over hernieuwbare energie beschikbaar.

Het is niet mogelijk om alle cijfers over hernieuwbare energie regionaal uit te splitsen. Enerzijds heeft dit te maken met de vertrouwelijkheid. De uitsplitsing van bepaalde cijfers naar bijvoorbeeld provincie zou ertoe leiden dat cijfers van een individuele berichtgever herleidbaar zijn. Anderzijds heeft dit te maken met het feit dat er geen regionale cijfers beschikbaar zijn. Bijvoorbeeld omdat het CBS alleen landelijke cijfers aan berichtgevers vraagt en niet om een uitsplitsing naar regio vanwege het beperken van de lastendruk bij berichtgevers. Maar zelfs als het CBS dit zou vragen, is niet zeker of daarmee regionale cijfers gemaakt kunnen worden. Bijvoorbeeld omdat leveranciers van hernieuwbare-energiesystemen of energie vaak niet direct leveren aan de eindverbruiker.

Voor een aantal indicatoren zijn wel regionale cijfers beschikbaar. Deze zullen in hoofdstuk 4 uitgebreider aan de orde komen. Het betreft:

- windenergie op land
- onttrokken grondwater in open systemen voor warmte/koudeopslag
- houtketels voor warmte bij bedrijven.

3.3 Verkeer en vervoer

Verkeer en vervoer spelen een centrale rol in het economisch proces en in de samenleving. Daarom bestaat op dit gebied een grote behoefte aan informatie. De verkeer- en vervoersstatistieken van het CBS beschrijven de vervoermiddelen, de infrastructuur, het gebruik van de infrastructuur, het vervoer van goederen en personen, de vervoerders en andere aanverwante onderwerpen.³⁾

Infrastructuur

Het CBS publiceert over de infrastructuur in Nederland. Er worden gegevens samengesteld over onder meer de lengte van de infrastructuur, de overheidsuitgaven aan land- en waterwegen en het gebruik van de infrastructuur. Ook de lengte van vaarwegen, uitgesplitst naar beheerder, vaarwegklasse, bevaarbaarheid, economisch belang en recreatieklasse is beschikbaar.

De uitkomsten zijn gebaseerd op het Nationaal Wegenbestand van Rijkswaterstaat.

Zeevaart

Op basis van douanedocumenten worden overzichten samengesteld van het aantal binnengekomen en vertrokken zeeschepen in de handelsvaart zoals naar soort vaart en haven.

²⁾ <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/industrie-energie/publicaties/publicaties/archief/2014/2014-hernieuwbare-energie-in-nederland-2013-pub.htm>.

³⁾ <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/verkeer-vervoer/beschrijving/default.htm>.

Verkeer op de binnenwateren

Op een groot aantal bruggen en sluisen worden gegevens ingewonnen over het scheepvaartverkeer. Onder meer wordt het aantal scheepspassages per vaarrichting vastgesteld naar de laadvermogenklasse.

De volgende indicatoren op het gebied van verkeer en vervoer worden in het volgende hoofdstuk nader besproken:

- lengte van vaarwegen
- binnenvaart: aan- en afvoer
- binnenvaart: totaal binnenlands vervoer
- zeevaart; overgeslagen bruto gewicht.

4.

Indicatoren

In dit hoofdstuk komen de potentieel relevante indicatoren voor opname in de DANK uitgebreider aan bod. De indicatoren zijn beschreven aan de hand van een sjabloon voor DANK data dat is verstrekt door het RIVM. In bijlage 6.1 is een leeg sjabloon opgenomen met een toelichting op de verschillende categorieën. Het sjabloon vraagt naar een korte beschrijving van de indicator, de grafische weergave (kaart) en een verwijzing naar achtergrondinformatie. Een aantal velden in het sjabloon bleek niet of niet goed in te vullen. Daar is volstaan met 'n.v.t.'.

4.1 Aantal graasdieren per gemeente

In het kort

1	Aantal graasdieren per gemeente
2	Deze tabel bevat gegevens vanaf gemeenteniveau over het aantal graasdieren. Zowel het aantal dieren als het bijbehorend aantal bedrijven wordt gepresenteerd.
3	Provisioning – Nutrition – Biomass – Reared animals and their outputs
4	n.v.t.
5	Aantallen
6	21-11-2014
7	2000-2014
8	Graasdieren, rundvee, schapen, geiten, paarden, pony's, aantal, bedrijven, gemeenten
9	Jaarlijks

Over de kaart

1	<p>Deze tabel bevat gegevens vanaf gemeenteniveau over het aantal graasdieren. Zowel het aantal dieren als het bijbehorend aantal bedrijven wordt gepresenteerd.</p> <p>De gegevens voor deze tabel komen uit de Landbouwtelling. De Landbouwtelling maakt deel uit van de gecombineerde opgave, die onder meer gebruikt wordt voor de uitvoering van het landbouwbeleid en handhaving van de Meststoffenwet.</p> <p>Tot de populatie van de Landbouwtelling behoren agrarische bedrijven met een economische omvang van 3000 SO of meer. Tot en met 2009 werd als maat voor de omvang van een agrarisch bedrijf gebruik gemaakt van NGE (Nederlandse Grootte-eenheid); de drempelwaarde voor de Landbouwtelling bedroeg toen 3 nge. De wijziging van de drempelwaarde heeft vrijwel geen invloed op de omvang van de populatie. Voor vergelijkbaarheid in de tijd zijn de gegevens van 2000 tot en met 2009 herberekend op basis van SO-normen en -indelingen.</p> <p>De regionale indeling van de Landbouwtelling is gebaseerd op het hoofvestigingsadres. Hierdoor kan de regio, waaraan de landbouwactiviteiten (houden van dieren, teelt van gewassen) worden toegerekend, afwijken van de plaats waar deze activiteiten daadwerkelijk plaatsvinden.</p>
2	<p>Categorie A.</p> <p>De telling is integraal; het responspercentage bedraagt ruim 96 procent. De statistische betrouwbaarheid is zodoende praktisch 100 procent. Opgave voor de Landbouwtelling is wettelijk verplicht. Omdat de gegevens worden gebruikt voor de uitvoering van diverse administratieve regelingen (subsidies, Meststoffenwet), is van meetfouten eigenlijk geen sprake.</p> <p>De cijfers op nationaal niveau zijn in de tijd vergelijkbaar. Regionale cijfers zijn gebaseerd op vestigingsgemeente. Jaarlijks komen wijzigingen van gemeenten voor. Gemeenten kunnen worden opgeheven, of nieuw gevormd. Daarnaast vinden er veelvuldig grenscorrecties plaats. Bij regionale cijfers is uitgegaan van de situatie zoals die in het betreffende verslagjaar gold.</p> <p>Met ingang van 2011 zijn er wijzigingen doorgevoerd in de geografische toedeling van bedrijven met hoofvestiging in het buitenland. Dit kan vooral in de grensgebieden invloed hebben op de regionale cijfers.</p> <p>Wanneer er ingrijpende inhoudelijke wijzigingen zijn opgetreden wordt een aantal jaren herberekend (teruglegging). Het laatste jaar van de teruglegging wordt dan volgens beide werkwijzen gepubliceerd.</p>
3	n.v.t.
4	n.v.t.
5	Meststoffenwet
6	<p>In de tabel zijn de volgende categorieën graasdieren opgenomen:</p> <p>Rundvee: rundvee totaal, jongvee voor de melkveehouderij, vleeskalveren, jongvee voor de vleesproductie, melk- en kalfkoeien (≥2 jaar), overige koeien totaal, vlees- en weidekoeien, zoogkoeien (≥2 jaar), stieren (≥2 jaar) totaal, stieren voor de fokkerij (≥2 jaar), stieren voor vleesproductie (≥2 jaar).</p> <p>Schapen</p> <p>Geiten: geiten totaal, melkgeiten, overige geiten.</p> <p>Paarden en pony's: paarden en pony's totaal, paarden, pony's.</p>

Over de kaart (slot)

7	2000–2014
8	Nederland, Landsdelen, provincies, COROP, groepen van landbouwgebieden, landbouwgebieden, gemeenten
9	Het CBS verzamelt gegevens om statistieken te maken en statistisch onderzoek te plegen. Voor deze informatie dient het CBS te beschikken over informatie van burgers, bedrijven en organisaties. Het CBS gaat zorgvuldig om met alle door haar verkregen informatie. Dit houdt onder andere in dat de openbare database en de producten van het CBS, zoals statistieken en onderzoeken, geen gegevens bevatten die herleidbaar zijn tot individuele personen of bedrijven. Wat het CBS wel en niet mag publiceren is strikt vastgelegd in de CBS-wet en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Aanvullend heeft het CBS een eigen gedragscode. Voor meer informatie zie: Bescherming persoonsgegevens .

Meer weten?

1	<i>n.v.t.</i>
2	<i>n.v.t.</i>
3	<i>StatLine: http://statline.cbs.nl/statweb/ Tabel op StatLine Onderzoeksbeschrijving Landbouwtelling</i>
4	<i>n.v.t.</i>

4.2 Aantal hokdieren per gemeente

In het kort

1	Aantal hokdieren per gemeente
2	Deze tabel bevat gegevens vanaf gemeenteniveau over het aantal hokdieren. Zowel het aantal dieren als het bijbehorend aantal bedrijven wordt gepresenteerd.
3	Provisioning – Nutrition – Biomass – Reared animals and their outputs
4	<i>n.v.t.</i>
5	Aantallen
6	21-11-2014
7	2000–2014
8	Hokdieren, varkens, kippen, kalkoenen, slachteenden, overig pluimvee, konijnen, edelpelsdieren, aantal, bedrijven, gemeenten
9	Jaarlijks

Over de kaart

1	<p>Deze tabel bevat gegevens vanaf gemeenteniveau over het aantal hokdieren. Zowel het aantal dieren als het bijbehorend aantal bedrijven wordt gepresenteerd.</p> <p>De gegevens voor deze tabel komen uit de Landbouwtelling. De Landbouwtelling maakt deel uit van de gecombineerde opgave, die onder meer gebruikt wordt voor de uitvoering van het landbouwbeleid en handhaving van de Meststoffenwet.</p> <p>De regionale indeling van de Landbouwtelling is gebaseerd op het hoofvestigingsadres. Hierdoor kan de regio, waaraan de landbouwactiviteiten (houden van dieren, teelt van gewassen) worden toegerekend, afwijken van de plaats waar deze activiteiten daadwerkelijk plaatsvinden.</p>
2	<p>Categorie A.</p> <p>De telling is integraal; het responspercentage bedraagt ruim 96 procent. De statistische betrouwbaarheid is zodoende praktisch 100 procent. Opgave voor de Landbouwtelling is wettelijk verplicht. Omdat de gegevens worden gebruikt voor de uitvoering van diverse administratieve regelingen (subsidies, Meststoffenwet), is van meetfouten eigenlijk geen sprake.</p> <p>De cijfers op nationaal niveau zijn in de tijd vergelijkbaar. Regionale cijfers zijn gebaseerd op vestigingsgemeente. Jaarlijks komen wijzigingen van gemeenten voor. Gemeenten kunnen worden opgeheven, of nieuw gevormd. Daarnaast vinden er veelvuldig grenscorrecties plaats. Bij regionale cijfers is uitgegaan van de situatie zoals die in het betreffende verslagjaar gold. Met ingang van 2011 zijn er wijzigingen doorgevoerd in de geografische toedeling van bedrijven met hoofvestiging in het buitenland. Dit kan vooral in de grensgebieden invloed hebben op de regionale cijfers.</p> <p>Wanneer er ingrijpende inhoudelijke wijzigingen zijn opgetreden wordt een aantal jaren herberekend (teruglegging). Het laatste jaar van de teruglegging wordt dan volgens beide werkwijzen gepubliceerd.</p>
3	<i>n.v.t.</i>
4	<i>n.v.t.</i>
5	Meststoffenwet

Over de kaart (slot)

6	In de tabel zijn de volgende categorieën hokdieren opgenomen: Varkens: varkens totaal, biggen, fokvarkens, vleesvarkens Kippen: Kippen totaal, leghennen, ouderdieren van leghennen, vleeskuikens, ouderdieren van vleeskuikens Kalkoenen Slachteenden Overig pluimvee Konijnen Edelpelsdieren
7	2000-2014
8	Nederland, Landsdelen, provincies, COROP, groepen van landbouwgebieden, landbouwgebieden, gemeenten
9	Het CBS verzamelt gegevens om statistieken te maken en statistisch onderzoek te plegen. Voor deze informatie dient het CBS te beschikken over informatie van burgers, bedrijven en organisaties. Het CBS gaat zorgvuldig om met alle door haar verkregen informatie. Dit houdt onder andere in dat de openbare database en de producten van het CBS, zoals statistieken en onderzoeken, geen gegevens bevatten die herleidbaar zijn tot individuele personen of bedrijven. Wat het CBS wel en niet mag publiceren is strikt vastgelegd in de CBS-wet en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Aanvullend heeft het CBS een eigen gedragscode. Voor meer informatie zie: Bescherming persoonsgegevens .

Meer weten?

1	n.v.t.
2	n.v.t.
3	StatLine: http://statline.cbs.nl/statweb/ Tabel op StatLine Onderzoeksbeschrijving Landbouwtelling
4	n.v.t.

4.3 Weidegang van melkvee

In het kort

1	Weidegang van melkgevende koeien
2	Deze tabel geeft de percentages weer van melkgevende melkkoeien die gedurende het weideseizoen wel of geen weidegang is aangeboden. Gegevens zijn beschikbaar voor Nederland totaal en een aantal weidegebieden.
3	Provisioning - Nutrition - Biomass - Reared animals and their outputs
4	n.v.t.
5	Percentages
6	26-9-2014
7	1997-2013 (jaarlijks vanaf 2006)
8	Melkgevende koeien, weidegang, vorm, uren, jongvee, weidegebieden
9	Jaarlijks

Over de kaart

1	<p>De gegevens voor deze tabel komen uit de Landbouwtelling. De Landbouwtelling maakt deel uit van de gecombineerde opgave, die onder meer gebruikt wordt voor de uitvoering van het landbouwbeleid en handhaving van de Meststoffenwet.</p> <p>De regionale indeling van de Landbouwtelling is gebaseerd op het hoofdvestigingsadres. Hierdoor kan de regio, waaraan de landbouwactiviteiten (houden van dieren, teelt van gewassen) worden toegerekend, afwijken van de plaats waar deze activiteiten daadwerkelijk plaatsvinden.</p> <p>Deze tabel geeft de percentages weer van melkgevende melkkoeien die gedurende het weideseizoen wel of geen weidegang is aangeboden. Van de categorie 'wel weidegang' wordt tevens aangegeven hoe de weidegang is verdeeld over de vormen waarop deze is aangeboden: 'weidegang dag en nacht' en 'weidegang alleen overdag'. In de Landbouwtelling is gevraagd naar het aantal weken dat deze vormen van weidegang zijn aangeboden. De aantallen weken worden vermenigvuldigd met de betreffende aantallen melkgevende melkkoeien. De aantallen weideweken die hieruit volgen worden vervolgens naar percentages omgerekend.</p>
---	--

Over de kaart (slot)

2	<p>Individuele koeien kunnen in één seizoen zowel een aantal weken weidegang dag en nacht als een aantal weken weidegang alleen overdag aangeboden krijgen. Deze worden apart in de berekening van het aantal weideweken meegenomen. Vanaf 2009 zijn de cijfers over het aantal uren weidegang niet meer voor elk afzonderlijk jaar beschikbaar. Dat komt doordat vanaf 2009 deze gegevens afkomstig zijn uit de Landbouwtelling en deze vraag in de Landbouwtelling niet elk jaar wordt gesteld.</p> <p>Jongvee zal in het weideseizoen, indien weidegang wordt aangeboden, meestal dag en nacht buiten blijven. Daarom wordt van het jongvee niet de verdeling naar soort weidegang weergegeven, maar het totaal aantal weidedagen. De cijfers over het aantal dagen weidegang van jongvee zijn voor 2008 en volgende jaren niet vergelijkbaar met die van eerdere jaren. Tot en met 2007 werd het gemiddeld aantal dagen weidegang berekend over alleen de dieren met weidegang. Vanaf 2008 wordt het gemiddelde berekend over alle jongvee (met en zonder weidegang). Daardoor komt het cijfer een stuk lager uit. Met het opnemen van het onderwerp weidegang in de Landbouwtelling is de vraagstelling over jongvee niet als vast onderdeel in het onderzoek opgenomen.</p> <p>Vanaf 2009: Categorie A.</p> <p>Tot en met het verslagjaar (weideseizoen) 2008 zijn de gegevens verzameld met behulp van een steekproef onder bedrijven met melkvee. Met ingang van 2009 is de Landbouwtelling de bron voor het onderzoek.</p> <p>De Landbouwtelling is integraal; het responspercentage bedraagt ruim 96 procent. De statistische betrouwbaarheid is zodoende praktisch 100 procent. Opgave voor de Landbouwtelling is wettelijk verplicht. Omdat de gegevens worden gebruikt voor de uitvoering van diverse administratieve regelingen (subsidies, Meststoffenwet), is van meetfouten eigenlijk geen sprake.</p> <p>De cijfers op nationaal niveau zijn in de tijd vergelijkbaar. Regionale cijfers zijn gebaseerd op vestigingsgemeente. Jaarlijks komen wijzigingen van gemeenten voor. Gemeenten kunnen worden opgeheven, of nieuw gevormd. Daarnaast vinden er veelvuldig grenscorrecties plaats. Bij regionale cijfers is uitgegaan van de situatie zoals die in het betreffende verslagjaar gold. Met ingang van 2011 zijn er wijzigingen doorgevoerd in de geografische toedeling van bedrijven met hoofdvestiging in het buitenland. Dit kan vooral in de grensgebieden invloed hebben op de regionale cijfers.</p> <p>Wanneer er ingrijpende inhoudelijke wijzigingen zijn opgetreden wordt een aantal jaren herberekend (teruglegging). Het laatste jaar van de teruglegging wordt dan volgens beide werkwijzen gepubliceerd.</p>
3	n.v.t.
4	n.v.t.
5	Meststoffenwet
6	<p>In de tabel zijn de volgende onderwerpen opgenomen:</p> <p>Weidegang melkgevende koeien: Wel weidegang/geen weidegang Weidegang (in weideweken) naar vorm (dag en nacht/alleen overdag) Gemiddeld aantal uren weidegang overdag</p> <p>Gemiddeld aantal dagen weidegang jongvee: Vrouwelijk jongvee tot 1 jaar Vrouwelijk jongvee 1 jaar en ouder</p>
7	1997-2013
8	Nederland, weidegebieden (Noordelijk weidegebied, Oostelijk en centraal veehouderijgebied, Westelijk weidegebied, Zuidelijk weidegebied, overig Nederland).
9	<p>Het CBS verzamelt gegevens om statistieken te maken en statistisch onderzoek te plegen. Voor deze informatie dient het CBS te beschikken over informatie van burgers, bedrijven en organisaties. Het CBS gaat zorgvuldig om met alle door haar verkregen informatie. Dit houdt onder andere in dat de openbare database en de producten van het CBS, zoals statistieken en onderzoeken, geen gegevens bevatten die herleidbaar zijn tot individuele personen of bedrijven. Wat het CBS wel en niet mag publiceren is strikt vastgelegd in de CBS-wet en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Aanvullend heeft het CBS een eigen gedragscode. Voor meer informatie zie: Bescherming persoonsgegevens.</p>

Meer weten?

1	n.v.t.
2	n.v.t.
3	<p>StatLine: http://statline.cbs.nl/statweb/ Tabel op StatLine Onderzoeksbeschrijving Landbouwtelling Onderzoeksbeschrijving Weidegang van melkvee</p>
4	n.v.t.

4.4 Windenergie op land

In het kort

1	Windenergie op land; productie en capaciteit per provincie
2	In deze tabel zijn cijfers per provincie opgenomen over de capaciteit van windmolens en de gerealiseerde elektriciteitsproductie. De gegevens zijn exclusief de in zee opgestelde windmolens.
3	Provisioning – Energy
4	n.v.t.
5	Productie: Elektriciteitsproductie in mln. kWh Productiefactie in % Productie per rotoroppervlak in kWh per m ² Aantal vollasturen in uren Capaciteit: Vermogen in MW-elektrisch Turbines in aantallen Rotoroppervlak in 1000 m ² .
6	12-12-2014
7	1990-2013
8	Hernieuwbare energie, windmolens, capaciteit, elektriciteitsproductie
9	Jaarlijks

Over de kaart

1	<p>De gegevens uit deze tabel komen uit het onderzoek 'Hernieuwbare Energie'. Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van een totaaloverzicht van hernieuwbare energie in Nederland. Hernieuwbare energie wordt gebruikt via een heel scala aan verschillende combinaties van bronnen (zoals wind en biomassa) en technieken (zoals windmolens en houtkachels). Het soort onderzoek verschilt per combinatie van bron en techniek. Indien mogelijk wordt gebruik gemaakt van registraties en/of informatie uit andere CBS-statistieken. Belangrijke voorbeelden hiervan zijn de administratie achter de certificaten voor Garanties van Oorsprong voor groene stroom van CertiQ en de enquêtes voor de winning, omzetting en het verbruik van energie welke onder andere worden gebruikt voor de elektriciteitsbalans en de energiebalans. Voor zonne-energie, warmtepompen en houtkachels groter dan 18 kW worden de leveranciers van de gerelateerde hernieuwbare energiesystemen benaderd. Voor sommige technieken worden kentallen gebruikt om de lastig waarneembare doelvariabelen (hernieuwbare energieproductie van grote aantallen kleine installaties) te relateren aan makkelijk waarneembare variabelen (capaciteit van installaties). Deze kentallen zijn vastgelegd in het Protocol Monitoring Hernieuwbare Energie (AgentschapNL, 2010). In de publicatie 'Hernieuwbare energie in Nederland' wordt per techniek de onderzoeksmethode beschreven.</p> <p>De hernieuwbare energiestatistiek is gebaseerd op integrale registraties en integrale enquêtes onder kleine populaties. Non-respons wordt gecorrigeerd op basis van imputatie door gebruik te maken van gegevens van voorgaande jaren of BTW gegevens.</p>
2	<p>Categorie B.</p> <p>Voor een omschrijving van de methode aangaande windenergie zie pagina 46 van de publicatie 'Hernieuwbare Energie in Nederland, 2013'.</p>
3	n.v.t.
4	n.v.t.
5	<i>Eurostat</i>
6	<p>In de tabel zijn de volgende onderwerpen opgenomen:</p> <p>Productie: Elektriciteitsproductie in mln. kWh Productiefactie in % Productie per rotoroppervlak in kWh per m² Aantal vollasturen in uren</p> <p>Capaciteit: Vermogen in MW-elektrisch Turbines in aantallen Rotoroppervlak in 1000 m².</p>
7	1990-2013
8	Nederland, provincies.
9	Het CBS verzamelt gegevens om statistieken te maken en statistisch onderzoek te plegen. Voor deze informatie dient het CBS te beschikken over informatie van burgers, bedrijven en organisaties. Het CBS gaat zorgvuldig om met alle door haar verkregen informatie. Dit houdt onder andere in dat de openbare database en de producten van het CBS, zoals statistieken en onderzoeken, geen gegevens bevatten die herleidbaar zijn tot individuele personen of bedrijven. Wat het CBS wel en niet mag publiceren is strikt vastgelegd in de CBS-wet en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Aanvullend heeft het CBS een eigen gedragscode. Voor meer informatie zie: Bescherming persoonsgegevens .

Meer weten?

1	n.v.t.
2	n.v.t.
3	StatLine: http://statline.cbs.nl/statweb/ Een toelichting bij de ontwikkelingen en een methodologische verantwoording is te vinden in de publicatie: Hernieuwbare Energie in Nederland 2013 . Tabel op StatLine Onderzoeksbeschrijving Hernieuwbare energie
4	Adres website Eurostat: http://epp.eurostat.ec.europa.eu Adres website Internationaal Energie Agentschap (IEA): www.iea.org

4.5 Onttrokken grondwater

In het kort

1	Onttrokken grondwater in open systemen voor warmte/koudeopslag
2	In deze tabel zijn cijfers per provincie opgenomen over het aantal kubieke meters onttrokken grondwater in open systemen voor warmte/koudeopslag
3	Provisioning – Materials – Water – Ground water for non-drinking purposes
4	n.v.t.
5	m ³
6	augustus 2014
7	2013
8	Ondiepe bodemenergie, onttrokken grondwater, open systemen, warmte/koudeopslag, m ³
9	Jaarlijks

Over de kaart

1	<p>De gegevens uit deze tabel komen uit het onderzoek 'Hernieuwbare Energie'. Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van een totaaloverzicht van hernieuwbare energie in Nederland. Hernieuwbare energie wordt gebruikt via een heel scala aan verschillende combinaties van bronnen (zoals wind en biomassa) en technieken (zoals windmolens en houtkachels). Het soort onderzoek verschilt per combinatie van bron en techniek. Indien mogelijk wordt gebruik gemaakt van registraties en/of informatie uit andere CBS-statistieken. Belangrijke voorbeelden hiervan zijn de administratie achter de certificaten voor Garanties van Oorsprong voor groene stroom van CertiQ en de enquêtes voor de winning, omzetting en het verbruik van energie welke onder andere worden gebruikt voor de elektriciteitsbalans en de energiebalans. Voor zonne-energie, warmtepompen en houtkachels groter dan 18 kW worden de leveranciers van de gerelateerde hernieuwbare energiesystemen benaderd. Voor sommige technieken worden kentallen gebruikt om de lastig waarneembare doelvariabelen (hernieuwbare energieproductie van grote aantallen kleine installaties) te relateren aan makkelijk waarneembare variabelen (capaciteit van installaties). Deze kentallen zijn vastgelegd in het Protocol Monitoring Hernieuwbare Energie (AgentschapNL, 2010). In de publicatie 'Hernieuwbare energie in Nederland' wordt per techniek de onderzoeksmethode beschreven.</p> <p>De hernieuwbare energiestatistiek is gebaseerd op integrale registraties en integrale enquêtes onder kleine populaties. Non-respons wordt gecorrigeerd op basis van imputatie door gebruik te maken van gegevens van voorgaande jaren of BTW gegevens.</p>
2	<p>Categorie B.</p> <p>Voor een omschrijving van de methode aangaande ondiepe bodemenergie zie pagina 62 van de publicatie 'Hernieuwbare Energie in Nederland, 2013'.</p>
3	n.v.t.
4	n.v.t.
5	n.v.t.
6	Aantal m ³
7	2013
8	Nederland, provincies.
9	Het CBS verzamelt gegevens om statistieken te maken en statistisch onderzoek te plegen. Voor deze informatie dient het CBS te beschikken over informatie van burgers, bedrijven en organisaties. Het CBS gaat zorgvuldig om met alle door haar verkregen informatie. Dit houdt onder andere in dat de openbare database en de producten van het CBS, zoals statistieken en onderzoeken, geen gegevens bevatten die herleidbaar zijn tot individuele personen of bedrijven. Wat het CBS wel en niet mag publiceren is strikt vastgelegd in de CBS-wet en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Aanvullend heeft het CBS een eigen gedragscode. Voor meer informatie zie: Bescherming persoonsgegevens .

Meer weten?

1	n.v.t.
2	n.v.t.
3	StatLine: http://statline.cbs.nl/statweb/ Een toelichting bij de ontwikkelingen en een methodologische verantwoording is te vinden in de publicatie: Hernieuwbare Energie in Nederland 2013 . Onderzoeksbeschrijving Hernieuwbare energie
4	Adres website Eurostat: http://epp.eurostat.ec.europa.eu Adres website Internationaal Energie Agentschap (IEA): www.iea.org

4.6 Houtketels

In het kort

1	Houtketels en -kachels voor warmte bij bedrijven
2	In deze tabel zijn cijfers per provincie opgenomen over de aantallen en het vermogen van houtketels en -kachels voor warmte bij bedrijven.
3	Provisioning – Energy – Biomass-bases energy sources – Plant-based resources
4	n.v.t.
5	Aantallen en vermogen in MW
6	augustus 2014
7	2013
8	Houtketels, houtkachels, bedrijven, aantal, vermogen, MW
9	Jaarlijks

Over de kaart

1	<p>De gegevens uit deze tabel komen uit het onderzoek 'Hernieuwbare Energie'. Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van een totaaloverzicht van hernieuwbare energie in Nederland. Hernieuwbare energie wordt gebruikt via een heel scala aan verschillende combinaties van bronnen (zoals wind en biomassa) en technieken (zoals windmolens en houtkachels). Het soort onderzoek verschilt per combinatie van bron en techniek. Indien mogelijk wordt gebruik gemaakt van registraties en/of informatie uit andere CBS-statistieken. Belangrijke voorbeelden hiervan zijn de administratie achter de certificaten voor Garanties van Oorsprong voor groene stroom van CertiQ en de enquêtes voor de winning, omzetting en het verbruik van energie welke onder andere worden gebruikt voor de elektriciteitsbalans en de energiebalans. Voor zonne-energie, warmtepompen en houtkachels groter dan 18 kW worden de leveranciers van de gerelateerde hernieuwbare energiesystemen benaderd. Voor sommige technieken worden kentallen gebruikt om de lastig waarneembare doelvariabelen (hernieuwbare energieproductie van grote aantallen kleine installaties) te relateren aan makkelijk waarneembare variabelen (capaciteit van installaties). Deze kentallen zijn vastgelegd in het Protocol Monitoring Hernieuwbare Energie (AgentschapNL, 2010). In de publicatie 'Hernieuwbare energie in Nederland' wordt per techniek de onderzoeksmethode beschreven.</p> <p>De hernieuwbare energiestatistiek is gebaseerd op integrale registraties en integrale enquêtes onder kleine populaties. Non-respons wordt gecorrigeerd op basis van imputatie door gebruik te maken van gegevens van voorgaande jaren of BTW gegevens.</p>
2	<p>Categorie D.</p> <p>Voor een omschrijving van de methode aangaande houtketels en -kachels bij bedrijven zie pagina 83 van de publicatie 'Hernieuwbare Energie in Nederland, 2013'.</p>
3	n.v.t.
4	n.v.t.
5	n.v.t.
6	Aantal en vermogen in MW
7	2013
8	Nederland, provincies.
9	Het CBS verzamelt gegevens om statistieken te maken en statistisch onderzoek te plegen. Voor deze informatie dient het CBS te beschikken over informatie van burgers, bedrijven en organisaties. Het CBS gaat zorgvuldig om met alle door haar verkregen informatie. Dit houdt onder andere in dat de openbare database en de producten van het CBS, zoals statistieken en onderzoeken, geen gegevens bevatten die herleidbaar zijn tot individuele personen of bedrijven. Wat het CBS wel en niet mag publiceren is strikt vastgelegd in de CBS-wet en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Aanvullend heeft het CBS een eigen gedragscode. Voor meer informatie zie: Bescherming persoonsgegevens .

Meer weten?

1	n.v.t.
2	n.v.t.
3	StatLine: http://statline.cbs.nl/statweb/ Een toelichting bij de ontwikkelingen en een methodologische verantwoording is te vinden in de publicatie: Hernieuwbare Energie in Nederland 2013 . Onderzoeksbeschrijving Hernieuwbare energie
4	Adres website Eurostat: http://epp.eurostat.ec.europa.eu Adres website Internationaal Energie Agentschap (IEA): www.iea.org

4.7 Lengte van vaarwegen

In het kort

1	Lengte van vaarwegen; vaarwegkenmerken, provincie
2	Deze tabel bevat informatie over de lengte van vaarwegen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar de kenmerken beheerder, bevaarbaarheid, economisch belang, recreatietoerwaarklasse en vaarwegkarakter.
3	n.v.t.
4	n.v.t.
5	km
6	15-09-2014
7	2005-2014
8	Vaarwegen, vaarweglengte, beroepsvaart, recreatievaart, binnenwateren, vaardiepte, doorvaart-hoogte, karakter, beheerder, economisch belang, bevaarbaarheid, recreatieklasse
9	Jaarlijks

Over de kaart

1	Alle bevaarbare waterwegen voor de beroeps- en recreatievaart in Nederland. Het gaat om de binnenwateren inclusief de Oosterschelde en de Westerschelde. De Noordzee en de Waddenzee zijn uitgesloten. Opgenomen zijn alle vaarwegen met een minimale vaardiepte van 1,10 meter en een doorvaarthoogte van minstens 2,45 meter. Voor het IJsselmeer resulteert dit in een complex netwerk van vaarwegen.
2	Categorie A. Integrale waarneming. Als uitgangspunt voor deze publicatie is het Nationale Wegenbestand (NWB) gebruikt, een product van Rijkswaterstaat. De gegevens zijn verrijkt met kenmerken uit het ViN (Vaarwegen in Nederland, eveneens een product van Rijkswaterstaat).
3	n.v.t.
4	n.v.t.
5	n.v.t.
6	In de tabel zijn de volgende onderwerpen opgenomen: Totale vaarweglengte Vaarwegen naar karakter: rivier, rivier gekanaliseerd, vaargeul, kanaal, voorhaven, meer/plasseengebied, vaarwegen in havens, vaarwegkarakter onbekend Vaarwegen naar beheerder: rijk, provincies, waterschappen, gemeenten, havenbedrijven, particuliere beheerders, beheerder onbekend Vaarwegen naar economisch belang: hoofdtransportas, hoofdvaarweg, overige vaarweg, economisch belang onbekend Vaarwegen naar bevaarbaarheid (CEMT): kleine vaartuigen en recreatievaart (0), spits (I), kempenaar (II), Dortmund-Eemskanaal (III), Rijn-Hernekanaalschip, Eenbakduwstel (IV), Groot Rijnschip, Eenbakduwstel (Va), Tweebakduwstel, lange formatie (Vb), Tweebakduwstel, brede formatie (Vla), Vierbakduwstel (Vlb), Zesbakduwstel (Vlc), bevaarbaarheid onbekend. Vaarwegen naar recreatieklasse (BRTN): verbinding voor motorboten (AM), verbinding voor zeil/motorboten (AZM), ontsluiting voor motorboten (BM), ontsluiting voor zeil/motorboten (BZM), beperkte ontsluiting voor motorboten (CM), beperkte ontsluiting voor zeil/motorboten (CZM), beperkte ontsluiting voor motorboten (DM), recreatievaartklasse onbekend.
7	2005-2014
8	Nederland, landsdelen, provincies.
9	Het CBS verzamelt gegevens om statistieken te maken en statistisch onderzoek te plegen. Voor deze informatie dient het CBS te beschikken over informatie van burgers, bedrijven en organisaties. Het CBS gaat zorgvuldig om met alle door haar verkregen informatie. Dit houdt onder andere in dat de openbare database en de producten van het CBS, zoals statistieken en onderzoeken, geen gegevens bevatten die herleidbaar zijn tot individuele personen of bedrijven. Wat het CBS wel en niet mag publiceren is strikt vastgelegd in de CBS-wet en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Aanvullend heeft het CBS een eigen gedragscode. Voor meer informatie zie: Bescherming persoonsgegevens .

Meer weten?

1	n.v.t.
2	n.v.t.
3	StatLine: http://statline.cbs.nl/statweb/ Tabel op StatLine Onderzoeksbeschrijving Lengte van vaarwegen
4	n.v.t.
4	n.v.t.

4.8 Binnenvaart; landen, goederen-soort

In het kort

1	Binnenvaart; landen, goederensoort
2	Deze tabel bevat gegevens over de vervoersprestatie van binnenvaartschepen over het Nederlandse grondgebied. Het betreft alleen aan- en afvoer en niet het binnenlands vervoer en de doorvoer. De tabel bevat vervoerd ladinggewicht, ladingtonkilometers en containereenheden. De cijfers worden uitgesplitst naar: – aanvoer met <i>land van herkomst</i> en goederensoort en; – afvoer met <i>land van bestemming</i> en goederensoort.
3	n.v.t.
4	n.v.t.
5	Vervoerd ladinggewicht in 1000 ton Ladingtonkilometer in mln. tonkm Vervoerde containers in 1000 teu (twenty-foot equivalent unit)
6	15-05-2014
7	2010-2013
8	Vervoersprestatie, binnenvaartschepen, Nederlands grondgebied, aanvoer, afvoer, ladinggewicht, ladingtonkilometers, containereenheden, landen,
9	Jaarlijks

Over de kaart

1	Deze tabel bevat gegevens over de vervoersprestatie van binnenvaartschepen over het Nederlandse grondgebied. Het betreft alleen aan- en afvoer en niet het binnenlands vervoer en de doorvoer. Het CBS ontvangt elektronische informatie van de Regionale Directies Rijkswaterstaat op basis van de registraties van het Informatie Verwerkend Systeem (IVS) van Rijkswaterstaat op de Nederlandse vaarwegen. Schippers zijn verplicht op verschillende punten van het vaarwegennet informatie te verschaffen over het schip, de reis en de eventueel vervoerde lading. Dit gebeurt veelal bij sluisen en bruggen. De schippers hebben ook de mogelijkheid het elektronische systeem BICS (Binnenvaart Informatie en Communicatiesysteem) van Rijkswaterstaat te gebruiken. Deze meldingen worden aan het IVS doorgegeven. Vanaf 1 juli 2013 hoeven er geen maandstaten meer ingeleverd te worden.
2	Categorie A. Het onderzoek is gebaseerd op integrale waarneming van alle reizen op het Nederlandse vaarwegennet en van alle buitenlandse reizen door Nederlandse binnenschippers.
3	n.v.t.
4	n.v.t.
5	n.v.t.
6	Alle reizen gemaakt op het Nederlandse vaarwegennet toegankelijk voor binnenschepen. De tabel bevat vervoerd ladinggewicht, ladingtonkilometers en containereenheden. De cijfers worden uitgesplitst naar aanvoer met land van herkomst en goederensoort en afvoer met land van bestemming en goederensoort.
7	2010-2013
8	Nederland, provincies.
9	Het CBS verzamelt gegevens om statistieken te maken en statistisch onderzoek te plegen. Voor deze informatie dient het CBS te beschikken over informatie van burgers, bedrijven en organisaties. Het CBS gaat zorgvuldig om met alle door haar verkregen informatie. Dit houdt onder andere in dat de openbare database en de producten van het CBS, zoals statistieken en onderzoeken, geen gegevens bevatten die herleidbaar zijn tot individuele personen of bedrijven. Wat het CBS wel en niet mag publiceren is strikt vastgelegd in de CBS-wet en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Aanvullend heeft het CBS een eigen gedragscode. Voor meer informatie zie: Bescherming persoonsgegevens .

Meer weten?

1	n.v.t.
2	n.v.t.
3	StatLine: http://statline.cbs.nl/statweb/ Tabel op StatLine Onderzoeksbeschrijving Binnenvaart
4	n.v.t.
4	n.v.t.

4.9 Binnenvaart; vervoersstroom, goederensoort

In het kort

1	Binnenvaart; vervoersstroom, goederensoort
2	Deze tabel bevat gegevens over de vervoersprestatie van binnenvaartschepen over het Nederlandse grondgebied. Het betreft het totaal van het binnenlands vervoer: aanvoer, afvoer en doorvoer (dit laatste is een verschil met tabel 4.8), De tabel bevat vervoerd ladinggewicht, ladingtonkilometers en containereenheden. Deze worden uitgesplitst naar vervoersstroom en goederensoort.
3	n.v.t.
4	n.v.t.
5	Vervoerd ladinggewicht in 1000 ton Ladingtonkilometer in mln. tonkm Vervoerde containers in 1000 teu (twenty-foot equivalent unit)
6	15-05-2014
7	2010-2013
8	Trefwoorden (uit NGR)
9	Jaarlijks

Over de kaart

1	Deze tabel bevat gegevens over de vervoersprestatie van binnenvaartschepen over het Nederlandse grondgebied. Het betreft het totaal van het binnenlands vervoer, aan-, af- en doorvoer. Het CBS ontvangt elektronische informatie van de Regionale Directies Rijkswaterstaat op basis van de registraties van het Informatie Verwerkend Systeem (IVS) van Rijkswaterstaat op de Nederlandse vaarwegen. Schippers zijn verplicht op verschillende punten van het vaarwegennet informatie te verschaffen over het schip, de reis en de eventueel vervoerde lading. Dit gebeurt veelal bij sluisen en bruggen. De schippers hebben ook de mogelijkheid het elektronische systeem BICS (Binnenvaart Informatie en Communicatiesysteem) van Rijkswaterstaat te gebruiken. Deze meldingen worden aan het IVS doorgegeven. Vanaf 1 juli 2013 hoeven er geen maandstaten meer ingeleverd te worden.
2	Categorie A. Het onderzoek is gebaseerd op integrale waarneming van alle reizen op het Nederlandse vaarwegennet en van alle buitenlandse reizen door Nederlandse binnenschippers.
3	n.v.t.
4	n.v.t.
5	n.v.t.
6	Alle reizen gemaakt op het Nederlandse vaarwegennet toegankelijk voor binnenschepen. De tabel bevat vervoerd ladinggewicht, ladingtonkilometers en containereenheden. Deze worden uitgesplitst naar vervoersstroom en goederensoort.
7	2010-2013
8	Nederland, provincies.
9	Het CBS verzamelt gegevens om statistieken te maken en statistisch onderzoek te plegen. Voor deze informatie dient het CBS te beschikken over informatie van burgers, bedrijven en organisaties. Het CBS gaat zorgvuldig om met alle door haar verkregen informatie. Dit houdt onder andere in dat de openbare database en de producten van het CBS, zoals statistieken en onderzoeken, geen gegevens bevatten die herleidbaar zijn tot individuele personen of bedrijven. Wat het CBS wel en niet mag publiceren is strikt vastgelegd in de CBS-wet en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Aanvullend heeft het CBS een eigen gedragscode. Voor meer informatie zie: Bescherming persoonsgegevens .

Meer weten?

1	n.v.t.
2	n.v.t.
3	StatLine: http://statline.cbs.nl/statweb/ Tabel op StatLine Onderzoeksbeschrijving Binnenvaart
4	n.v.t.
4	n.v.t.

4.10 Zeevaart; gewicht, haven, soort lading

In het kort

1	Zeevaart; gewicht, haven, soort lading
2	Deze tabel bevat gegevens over het internationale goederenvervoer over zee. De cijfers over het overgeslagen brutogewicht zijn beschikbaar voor de belangrijkste Nederlandse zeehavens en zijn uitgesplitst naar vervoerstroom en naar soort lading.
3	n.v.t.
4	n.v.t.
5	Overgeslagen bruto gewicht in 1000 ton
6	10-12-2014
7	2011-2 ^e kwartaal 2014
8	Trefwoorden (uit NGR)
9	Jaarlijks

Over de kaart

1	<p>Deze tabel bevat gegevens over het internationale goederenvervoer over zee. De cijfers over het overgeslagen brutogewicht zijn beschikbaar voor de belangrijkste Nederlandse zeehavens en zijn uitgesplitst naar vervoerstroom en naar soort lading.</p> <p>Het betreft alle in Nederlandse zeehavens binnengekomen en vertrokken zeeschepen, waarvan bij de Nederlandse douane een in- of uitklaring wordt geregistreerd, met uitzondering van de visserij schepen. Het betreft zodoende vooral schepen in de internationale handelsvaart. Het nationale transport door zeeschepen beperkt zich tot het vervoer van en naar het Nederlandse continentale plat. Het vervoer tussen twee Nederlandse zeehavens wordt niet volledig waargenomen.</p>
2	<p>Categorie A.</p> <p>Het onderzoek is gebaseerd op integrale waarneming van alle geregistreerde binnenkomende en vertrekkende zeeschepen in Nederlandse zeehavens die de officiële douaneprocedures volgen.</p> <p>De uitkomsten van het onderzoek worden pas gepubliceerd nadat deze zijn beoordeeld op plausibiliteit. Om de plausibiliteit van de uitkomsten vast te stellen worden onder andere de volgende controles uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none">- Interne consistentie (verhouding tussen variabelen en bronnen)- Confrontatie met uitkomsten uit andere bronnen- Tijdreeksanalyse (consistentie in de tijd) <p>De gehanteerde controle- en correctiemethoden zijn vooral toegespitst op de plausibiliteit van het grondmateriaal. Er vindt een plausibiliteitscontrole plaats door de douane-informatie te vergelijken met gegevens van de havenautoriteiten en daarnaast de informatie van havenregio Rotterdam met gegevens van de Koninklijke Dirkwager. Hierbij wordt vooral onderzocht in hoeverre de aantallen en de locaties van de binnengekomen en vertrokken zeeschepen correct zijn.</p>
3	n.v.t.
4	n.v.t.
5	n.v.t.
6	<p>In Nederlandse zeehavens binnengekomen en vertrokken zeeschepen die de officiële douaneprocedures volgen.</p> <p>De tabel bevat het overgeslagen bruto gewicht. Deze worden uitgesplitst naar vervoersstroom, soort lading en belangrijkste Nederlandse zeehavens.</p>
7	2011-2 ^e kwartaal 2014
8	Nederland, belangrijkste Nederlandse zeehavens

Over de kaart (slot)

9	Het CBS verzamelt gegevens om statistieken te maken en statistisch onderzoek te plegen. Voor deze informatie dient het CBS te beschikken over informatie van burgers, bedrijven en organisaties. Het CBS gaat zorgvuldig om met alle door haar verkregen informatie. Dit houdt onder andere in dat de openbare database en de producten van het CBS, zoals statistieken en onderzoeken, geen gegevens bevatten die herleidbaar zijn tot individuele personen of bedrijven. Wat het CBS wel en niet mag publiceren is strikt vastgelegd in de CBS-wet en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Aanvullend heeft het CBS een eigen gedragscode. Voor meer informatie zie: Bescherming persoonsgegevens .
---	---

Meer weten?

1	n.v.t.
2	n.v.t.
3	StatLine: http://statline.cbs.nl/statweb/ Tabel op StatLine Onderzoeksbeschrijving Zeevaart
4	n.v.t.

5.

Conclusies

en aanbevelingen

Ondanks de schat aan informatie die beschikbaar is binnen het CBS, is er bij de huidige inventarisatie slechts een beperkt aantal indicatoren potentieel relevant voor opname in de DANK. De belangrijkste reden hiervoor is het feit dat veel van de beschikbare CBS-informatie reeds aanwezig is in de DANK. Deze informatie is via het RIVM, of via één van de andere instituten die kaarten aanleveren voor de DANK, beschikbaar gesteld. We hebben gemerkt dat er tussen de verschillende instituten veel wordt samengewerkt, met als gevolg dat het beschikbare CBS-materiaal al via een ander instituut is opgenomen in de DANK.

Een andere belangrijke reden is dat vanwege de strikte onthullingsregels die het CBS hanteert, het aanleveren van sommige informatie op het gewenste detailniveau niet mogelijk is. Cijfers die het CBS publiceert mogen geen gegevens bevatten die herleidbaar zijn tot individuele personen of bedrijven. Een voorbeeld hiervan zijn de exacte winningslocaties van grondwateronttrekkingen.

Verder zijn een aantal bronnen binnen het CBS nog niet bruikbaar voor opname in de DANK vanwege het op dit moment ontbreken van een ruimtelijke component. Dit wil echter niet zeggen dat deze component niet toe te voegen is. In principe zijn er wel data voor regionalisering, maar dat vergt nog veel ontwikkelingswerk.

Voor data waar behoefte aan of interesse voor is om toe te voegen aan de DANK is vervolgonderzoek nodig om nieuwe manieren te onderzoeken om data op een lager regionaal niveau te kunnen samenstellen. Dit extra onderzoek valt niet binnen het bereik van de huidige vraag van het RIVM aan CBS-CvB.

De gesprekken met de inhoudelijk deskundigen binnen het CBS hebben een groot aantal verwijzingen naar andere organisaties of instituten opgeleverd. Het verdient aanbeveling om contact met deze organisaties en instituten op te nemen en navraag te doen naar de mogelijkheden die zij hebben voor de DANK. Een overzicht is terug te vinden in bijlage 6.5.

Tot slot: bij de huidige inventarisatie is per afzonderlijke bron bekeken welke mogelijkheden er waren voor kaarten op het gebied van natuurlijk kapitaal. Aanbevolen wordt om te onderzoeken in hoeverre juist de combinatie van verschillende microbestanden kan leiden tot bruikbare kaarten op het gewenste (en voldoende voor onthulling beveiligde) regionale niveau.

6.

Bijlagen

B6.1 (vervolg)

Hoofdthema	Thema	Subthema	Tabel	Indicatoren	Periode	Niveau van detaillering			
Industrie en Energie	Financiële gegevens	Investerings	Vestigingen van bedrijven; bedrijfstak (SBI2008), gemeenten		2007-2014	gemeenten			
			Vestigingen van bedrijven; oprichtingen en opheffingen, bedrijfstak (SBI2008), regio		2007-2013	Nederland, Landsdelen, Provincie, COROP			
			Vestigingen van bedrijven; grootte, rechtsvorm, bedrijfstak (SBI2008), regio		2010-2014	Nederland, Landsdelen, Provincie, COROP			
	Energie	Totaalbeeld		Investerings in materiële vaste activa; regio's, SBI2008		2009-2013	Nederland, Landsdelen, Provincie		
				Energiebalans; kerncijfers	Energieaanbod, omzetting en verbruik van energiedragers	1946-2013	Nederland		
					Energie; verbruik en producentenprijs naar energiedrager		1995-2013	Nederland	
				Aardgas, aardolie, kolen	Aardgasbalans; aanbod en verbruik		1946-2013	Nederland	
					Aardoliegrondstoffenbalans; aanbod, verbruik en voorraad		1944-2013	Nederland	
					Aardolieproductenbalans; aanbod, verbruik en voorraad		1946-2013	Nederland	
					Kolen en kolenproducten; winning, in- en uitvoer, productie		1802-2013	Nederland	
					Steenkoolbalans; aanbod en verbruik		1991-2013	Nederland	
					Elektriciteit en warmte	Elektriciteit en warmte; productie en inzet naar energiedrager		1998-2013	Nederland
						Elektriciteit: productie en productiemiddelen		1998-2012	Nederland
				Energieverbruik naar sector	Levering aardgas, elektriciteit; SBI 2008		2010-2012	Nederland, landsdelen, Provincie, COROP, gemeenten	
					Energieverbruik land- en tuinbouw	Naar sectoren en bedrijfstypen	1990-2012	Nederland	
				Hernieuwbare energie	Energieverbruik particuliere woningen	Gemiddeld aardgas en elektriciteitsverbruik	2010-2012	Nederland, landsdelen, provincie, gemeenten	
					Hernieuwbare energie; verbruik	Eindverbruik en vermeden verbruik fossiele energie	1990-2013	Nederland	
					Hernieuwbare elektriciteit	Productie en vermogen	1990-2013	Nederland	
					Biobrandstoffen voor het wegverkeer; aanbod, verbruik en bijmenging	Biobenzine, biodiesel		2003-2013	Nederland
						biomassa; verbruik en energieproductie uit biomassa per techniek		1990-2013	Nederland
					Bodemenergie; onttrekking van warmte en koude	Bodemenergie, bodemwarmte, bodemkoude diep/ondiep		1990-2013	Nederland
						Warmtepompen; aantallen, thermisch vermogen en energiestromen		1994-2013	Nederland
					Windenergie per maand	Elektriciteitsproductie, capaciteit en windaanbod per maand		2002-2013	Nederland
					Windenergie op land	Productie en capaciteit naar ashoogte		1990-2013	Nederland
					Windenergie op land	Productie en capaciteit per provincie		1990-2013	Nederland, provincie

B6.1 (vervolg)

Hoofdthema	Thema	Subthema	Tabel	Indicatoren	Periode	Niveau van detaillering		
Landbouw	Industrie		Zonnewarmte	Aantal installaties, collectoroppervlak en warmteproductie	1990-2013	Nederland		
			Delfstoffenwinning	arbeids- en financiële gegevens per branche (SBI2008)	2009-2012	Nederland		
			Melkaanvoer en zuivelproductie door zuivel-fabrieken		1995-2013	Nederland		
	Algemeen		Verkopen; industriële producten naar productgroep			2008-2013	Nederland	
			Landbouw vanaf 1851	Bedrijven met akkerbouw, tuinbouw, grasland, met vee Arbeidskrachten: Totaal, gezins, nietgezins Dieren: eenden, geiten, kalkoenen, kippen, schapen etc. Gewassen/grondgebruik: aardappelen, bloembollen, boomkwekerijen, fruit etc. Productie: opbrengst gewassen, dierlijke productie	1851-2013	Nederland		
			Dienstverlening landbouw; arbeids- en financiële gegevens (SBI2008)		2009-2012	Nederland		
			Energieverbruik land- en tuinbouw (in petajoule/fysieke eenheden)	Naar sectoren en bedrijfstypen (glastuinbouw, graasdierbedrijven etc.)	1990-2012	Nederland		
			Akkerbouw en tuinbouw	Algemeen	Akkerbouwgewassen; productie, naar regio		1994-2014	Nederland, Landsdelen, provincies
					Fruitteelt: oogst en teeltoppervlakte appels en peren per ras en regio		1997-2013	Nederland
					Fruitteelt: oppervlakte fruitboomgaarden, soort fruit	Appelbomen, perenbomen, steenvruchtbomen, kleinfruitstruiken, notenbomen	1992-2013	Nederland
					Fruitbomen; appels en peren, ras, leeftijd, plantdichtheid		1997, 2002, 2007, 2012	Nederland
			Bestrijdingsmiddelen	Algemeen	Groenteteelt; oogst en teeltoppervlakte per groentesoort/teeltwijze		1998-2013	Nederland
					Toepassing van biologische bestrijding in de glastuinbouw	Gebruik van aaltjes, galmug, roofkever etc.	1995-2008	Nederland
					Gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in de landbouw	Naar toepassingsgroep, sector, gewas	1995-2008	Nederland
					Gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen per actieve stof in de landbouw		1995-2008	Nederland
					Toepassing van niet-chemische bestrijding in de landbouw (excl. biologisch)	Bijvoorbeeld machinaal, handmatig, naar gewassen en sectoren.	1995-2004	Nederland
					Landbouwtelling en biologische landbouw	Algemeen	Gewassen, dieren, grondgebruik en arbeid op nationaal niveau	
Gewassen, dieren, grondgebruik en arbeid naar regio		2000-2014	Nederland, Landsdelen, provincies, groepen van landbouwgebieden					

B6.1 (vervolg)

Hoofdthema	Thema	Subthema	Tabel	Indicatoren	Periode	Niveau van detaillering
	Veehouderij, dierlijke mest, mineralen	Biologische landbouw	Gewassen, dieren, grondgebruik en arbeid naar gemeente		2000-2014	Nederland, Landsdelen, provincies, COROP, groepen van landbouwgebieden, landbouwgebieden, gemeenten
			Gewassen, dieren, grondgebruik en arbeid naar bedrijfstype, nationaal		2000-2014	Nederland
			Gewassen, dieren, grondgebruik en arbeid naar hoofdbedrijfstype, regio		2000-2014	Nederland, Landsdelen, provincies, COROP, groepen van landbouwgebieden, landbouwgebieden
			Arbeidskrachten naar regio		2000-2014	Nederland, Landsdelen, provincies, COROP, groepen van landbouwgebieden, landbouwgebieden
			Gewassen, dieren, grondgebruik en arbeid naar omvangsklasse en regio		2000-2014	Nederland, Landsdelen, provincies, groepen van landbouwgebieden
			Economische omvang (SO) naar omvangsklasse, hoofdbedrijfstype, regio		2000-2014	Nederland, Landsdelen, provincies
			Bedrijven met verbredingsactiviteiten (verkoop aan huis, stalling, kinderopvang, energieproductie)		1998-2013	Nederland, Landsdelen, provincies
			Landbouw; biologisch; fase omschakeling naar biologische productie	Teelt, grasland, rundvee, schapen, geiten, kippen	2011-2013	Nederland
			Landbouw; biologisch en/of in omschakeling; gewassen, dieren	Akkerbouw, tuinbouw, grasland, graasdieren, hokdieren	2011-2013	Nederland
			Landbouw; biologisch en/of in omschakeling; gewassen, dieren, regionaal		2011-2013	Nederland, Landsdelen, provincies, groepen van landbouwgebieden
			Grasland; oppervlakte en opbrengst		1985-2013	Nederland, weidegebieden
			Melkaanvoer en zuivelproductie		1995-2013	Nederland
			Rundveestapel	Bijvoorbeeld jongvee voor de melkhouderij, vleeskalveren etc.	2008-2013	Nederland
		Varkensstapel	Bijvoorbeeld biggen, jonge varkens, vleesvarkens, fokvarkens	1981-2013	Nederland	
		Vleesproductie: aantal slachtingen en geslacht gewicht per diersoort	Bijvoorbeeld runderen, schapens, varkens, geiten	1990-2014	Nederland	
		Weidegang van melkvee		1997-2013	Nederland, weidegebieden	
		Dierlijke mest	Dierlijke mest; productie, transport en gebruik	Stikstof/fosfaatuitscheiding, mestverwerking, netto export etc.	1950-2013	Nederland
		Dierlijke mest; productie en mineralenuitscheiding; bedrijfstype, regio	Landbouwbedrijven, graasdierbedrijven, hokdierbedrijven etc.	1990-2013	Nederland, Landsdelen, provincies, concentratiegebieden	
		Dierlijke mest; productie en mineralenuitscheiding; diercategorie, regio	Rundvee, varkens, pluimvee, schapen etc.	1990-2013	Nederland, Landsdelen, provincies, COROP, groepen van landbouwgebieden, landbouwgebieden, concentratiegebieden, stroomgebieddistricten	

B6.1 (vervolg)

Hoofdthema	Thema	Subthema	Tabel	Indicatoren	Periode	Niveau van detaillering
Macro-economie	Visserij	Mineralenbalansen	Dierlijke mest en mineralen; productie, transport en gebruik per regio		1994-2012	Nederland, Landsdelen, provincies, COROP, groepen van landbouwgebieden, landbouwgebieden, concentratiegebieden, stroomgebieddistricten, gemeenten
			Getransporteerde mest naar herkomst en bestemming	Onderscheid naar mestsoorten	1994-2012	Nederland
			Varkens- en pluimveerechten	In eenheden, fosfaat, aantal dieren	1998-2013	Nederland, landsdelen, provincies
			Mineralen in de landbouw (sectorbalans)	Aanvoer, afvoer, overschot	1990-2011	Nederland
			Mineralen op landbouwgrond (bodembalans)	Aanvoer, afvoer, emissie, belasting, overschot	1990-2013	Nederland
		Algemeen	Stikstof en fosfor in Nederland	Totaalbalans, bodem- en grondwater, zoet oppervlaktewater	1986-2013	Nederland
			Zee- en Kustvisserij; hoeveelheden, waarden, vlootgegevens	Schepen, aangevoerde vis, hoeveelheid gevangen vis	1930-2010	Nederland
			Zee- en Kustvisserij: hoeveelheid in Nederlandse havens aangevoerde vis	Verse vis/diepvriesvis naar vissoort	1994-2013	Nederland
			Zee- en Kustvisserij: prijs aangevoerde vis op Nederlandse afslagen	Naar vissoort, euro per 1000 kg	1994-2014	Nederland
			Zee- en Kustvisserij: vloot, visvangst en productie aquacultuur		1987-2013	Nederland
	Milieurekeningen	Algemeen	Aardgas- en aardolie-reserves op Nederlands grondgebied	Beginstand, nieuwe vondsten, onttrekking, eindstand	1987-2013	Nederland
			Afval; herkomst en bestemming	Ook: dierlijk- en plantaardig afval, slib, mineraal afval	1990-2010	Nederland
			Emissies naar lucht; herkomst en bestemming	Ook: herkomst naar SBI2008	1990-2013	Nederland
			Emissies naar water; herkomst en bestemming	Ook: herkomst naar SBI2008	1995-2010	Nederland
			Energieverbruik door bedrijven en huishoudens	Ook: verbruik door SBI2008	1995-2013	Nederland
			Milieubelastingen- en heffingen; opbrengst naar belastingplichtige	Ook: belastingplichtige naar SBI2008	2001-2013	Nederland
			Milieusector: arbeidsvolume, toegevoegde waarde en productie naar milieu-activiteit	Ook: activiteiten als biologische landbouw, milieu advies en controle, waterkwantiteitsbeheer waterschappen etc.	2001-2012	Nederland
			Watergebruik: bedrijven en particuliere huishoudens	Leiding- grond- en oppervlaktewater	2003-2012	Nederland
			Winning, invoer en uitvoer materialen naar soort	Biomassa, mineralen, fossiele energiedragers	1996-2012	Nederland
			Regionale rekeningen	Algemeen	Investerings in vaste activa naar bedrijfstakken	
Productiestructuur	Basisprijzen, intermed. Verbruik, beloning werknemers etc.	1995-2011			Nederland, Landsdelen, Provincies, COROP (PLUS) gebieden	
Natuur en milieu	Bodemgebruik	Algemeen	Uitgebreide gebruiksvorm per gemeente	Agrarisch terrein, bos en open natuurlijk terrein, binnenwater etc.	1996-2010	Nederland, Landsdelen, Provincies, COROP, stadsgewesten, gemeenten

B6.1 (vervolg)

Hoofdthema	Thema	Subthema	Tabel	Indicatoren	Periode	Niveau van detaillering
	Natuur	Algemeen	Verkorte gebruiksvorm per provincie	Agrarisch terrein, bos en open natuurlijk terrein, binnenwater etc.	1900-2010	Provincie
			Monitor Nota Ruimte 2008; ruimtelijke ontwikkelingen naar regio, 2000-2008	Inwoners en woningen in o.a. nationale landschappen, diepe polders, kustfundamenten, gebied vogelhabitatrichtlijn etc.	2008	Nederland, Landsdelen, Provincies, COROP, stadsgewesten, gemeenten
			Natuurgraadmeters; biodiversiteit, natuurbeleid en klimaatverandering	Biodiversiteit: bospaddestoelen, broedvogels, vleermuizen. Vliegperiode dagvlinders, libellen. Begin eilegperiode vogels.	1975-2012	Nederland
			Kwaliteit van de natuur; beoordeling volgens EU-richtlijn, 2000-2006	Habitatrichtlijn, vogelrichtlijn naar staat van instandhouding		Nederland
	Milieu	Bestrijdingsmiddelen	Rode Lijst indicator; met uitsterven bedreigde dieren en planten (index 1995=100)		1995-2005-2013	Nederland
			Overheid; alternatieve onkruidbeheersmethoden, beplantingen en verhardingen	Bodembedekkende, natuurlijke, mechanische, thermische methoden op weg- en landschappelijke beplanting, bosplantsoen, sierplantsoen, verhardingen	1992-2009	Nederland
		Emissies naar lucht	Overheid; chemische bestrijding door de overheid	Bijvoorbeeld insecticiden, fungiciden op vijvers, bossen, beplantingen	1992-2009	Nederland, provincie
			Luchtverontreiniging; feitelijke emissies door alle bronnen	Emissies per sector en broncategorie	1990-2013	Nederland
		Emissies naar water	Luchtverontreiniging; feitelijke emissies door mobiele bronnen	Bronnen zijn bijvoorbeeld zeevaart, binnenvaart, visserij	1990-2013	Nederland
			Emissies van broeikasgassen, berekend volgens IPCC-voorschriften	Ook per sector	1990-2013	Nederland
			Emissies berekend volgens het NEC-protocol	Ook per sector	1990-2013	Nederland
			type lozing, bedrijfstak industrie (SBI2008)		2008-2012	Nederland
			Lozing van afvalwater naar bestemming, provincie en stroomgebied		1995-2008	Nederland, landsdelen, provincies, stroomgebieden
			Lozing van afvalwater door huishoudens en bedrijven		1995-2008	Nederland, landsdelen, provincies
			Afvalwaterzuivering bij bedrijven, regio	Zuiveringsinstallaties, zuiverings-slib	1993-2012	Nederland, landsdelen, provincies
			Afvalwaterzuivering bij bedrijven; naar bedrijfstak (SBI2008)		2010-2012	Nederland
			Afvalwaterzuivering bij bedrijven; installaties naar type zuivering	Ook biologische installaties, lozing op rijkswater etc.	1993-2012	Nederland
			Afvalwaterzuivering bij bedrijven; afvoer zuiverings-slib naar bestemming	Naar slibkenmerken	1993-2012	Nederland
		Milieukosten	Zuivering van stedelijk afvalwater; per provincie en stroomgebieddistrict		1981-2012	Nederland, landsdelen, provincies, stroomgebieden
			Kosten en financiering natuur- en landschapsbeheer		1985-2011	Nederland
Kosten en financiering van het milieubeheer			1985-2011	Nederland		

B6.1 (slot)

Hoofdthema	Thema	Subthema	Tabel	Indicatoren	Periode	Niveau van detaillering	
Verkeer en vervoer	Infrastructuur		Milieukosten- en investeringen; bedrijven met >10 werknemers	Naar SBI2008	2008-2011	Nederland	
			Milieukosten van het verkeer	Investeringen in milieumaatregelen, jaarlijkse milieukosten, betaalde heffingen	1980-2011	Nederland	
			Lengte van vaarwegen; vaarwegkenmerken, naar provincie	Rivieren, kanalen, meren	2005-2014	Nederland, landsdelen, provincies	
			Nabijheid voorzieningen; afstand locatie, wijk- en buurtcijfers, 2006-2012	Bijvoorbeeld afstand tot openbaar groen, park, plantsoen	2006-2012	Nederland, gemeenten	
			Nabijheid voorzieningen; afstand locatie, regionale indelingen		2006-2013	Nederland, Landsdelen, Provincies, COROP, stadsgewesten, gemeenten	
	Vervoer over water		Binnenvaart en zeevaart??				
Vrije tijd en cultuur	Recreatie	Dagrecreatie	Dagtochten naar kenmerken	Bezoek volkstuin, natuur- en overige activiteiten, zonnen op strand	1990-2006	Nederland	
	Sport	jachthavens	capaciteit, tarieven en voorzieningen		1997-2009	Nederland	
		maneges, sport- en surfscholen			2000-2009	Nederland	
		sportclubs- en scholen	leden, cursisten, exploitatie		1987-2006	Nederland	
		watersportclubs, jachthavens, zeil- en surfscholen			1994-2009	Nederland	
		watersportclubs, naar activiteiten			1997-2009	Nederland	
	Toerisme	Vakanties	Korte/ lange vakanties Nederland, bestemmingen	Meest bezochte toeristengebieden (veluwe, noordzeebadplaatsen)	2002-2013	Nederland	
Nederland Regionaal	Kerncijfers per regio	Regionale kerncijfers Nederland	Landbouw: graasdieren, hokdieren, oppervlakte cultuurgrond, mineralen-uitscheiding, mestproductie		1995-2014	Nederland, Landsdelen, Provincies, COROP, stadsgewesten, gemeenten	
			Nabijheid voorzieningen; afstand tot openbaar groen		1995-2014	Nederland, Landsdelen, Provincies, COROP, stadsgewesten, gemeenten	
			Milieu&bodemgebruik; naar functie bodemgebruik		1995-2014	Nederland, Landsdelen, Provincies, COROP, stadsgewesten, gemeenten	
	Ruimtelijke gegevens			Bodemgebruik; uitgebreide gebruiksvorm per gemeente		1996-2010	Nederland, Landsdelen, Provincies, COROP, stadsgewesten, gemeenten
				Bevolkingskernen 2011	Oppervlakte land en water per bevolkingskern	2011	Bevolkingskernen

6.2 Links naar openbaar CBS-kaartmateriaal

B6.2

Naam	Cbs.nl	PDOK (download)	Nationaal georegister (meta informatie)
Bestand Bodemgebruik 2010	http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/dataverzameling/bodemgebruik.htm	http://geodata.nationaalgeoregister.nl/bestandbodemgebruik2010/atom/bestandbodemgebruik2010.xml	http://www.nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/search# bbece924-9aab-4e00-8392-bce36b8f494e
Wijk- en buurtkaart 2011	http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/dossiers/nederland-regionaal/publicaties/geografische-data/archief/2012/2012-wijk-en-buurtkaart-2011-art.htm	http://geodata.nationaalgeoregister.nl/wijkenbuurten2011/atom/wijkenbuurten2011.xml	http://www.nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/search# 37bb3886-38d9-430b-9eee-b1c1745b8510
Vierkant 100meter 2000-2014	http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/dossiers/nederland-regionaal/publicaties/geografische-data/archief/2014/2013-kaart-vierkanten-art.htm	http://geodata.nationaalgeoregister.nl/cbsvierkanten100m/atom/cbsvierkanten100m.xml	http://www.nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/search# 1462bbce-ccd3-4362-83d8-4535ca8f44eb
Vierkant 500meter 2000-2014	http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/dossiers/nederland-regionaal/publicaties/geografische-data/archief/2014/2013-nl-regionaal-geo-kaart500x500.htm	http://geodata.nationaalgeoregister.nl/cbsvierkanten500m/atom/cbsvierkanten500m.xml	http://www.nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/search# f605a24f-60cd-4c40-94c8-2186aba3ddd0

6.3 Overzicht niet opgenomen tabellen

B6.3

Indicator	Bron	Belangrijkste variabelen	Reden
EW/MFA	Materiaalstroomrekening	Invoer en extractie van diverse soorten materialen (grondstoffen, halfproducten, eindproducten)	Geen regionale informatie beschikbaar
Dagrecreatie	Onderzoek Dagrecreatie	Dagtochten naar verschillende kenmerken (aantal, uitgaven, provincie etc.)	Te kleine steekproef voor weergave in kaart/veel ontwikkelingswerk
Sport	Diverse schriftelijke enquêtes	Zeil- en surfscholen, maneges, sportclubs etc.	Te kleine steekproef voor weergave in kaart/veel ontwikkelingswerk
Vakanties	Continu Vakantie Onderzoek	Vakanties in Nederland naar verschillende kenmerken (achtergrondkenmerken, bestemmingen, duur etc.)	Te kleine steekproef voor weergave in kaart/veel ontwikkelingswerk
Grondwaterextractie (exacte locaties)	Diverse statistische bronnen	Onttrekking van grondwater	Geheimhouding
Natuur	Diverse statistische bronnen	Natuurgraadmeters, Rode Lijst indicator	Te kleine steekproef voor weergave in kaart/veel ontwikkelingswerk
Hernieuwbare Energie	Diverse statistische bronnen	Exacte locaties windmolens, afvalverbrandingsinstallaties, hernieuwbare-energiesystemen (zonne-energie, warmtepompen)	Geheimhouding/geen regionale informatie beschikbaar
Landbouw	Landbouwtellingen	Oogstgegevens	Geheimhouding
Landbouw	Diverse statistische bronnen	Biologische landbouw, bestrijdingsmiddelen	Tijd nodig om regio component te ontwikkelen

6.4 Sjabloon DANK data

In het kort

1	Naam van de ESD
2	Geef een korte samenvatting over wat op de kaart te zien is. Wat is de belangrijkste boodschap bij de kaart? Dit kan kort onder verschillende kopjes samengevat worden zoals: Wat ziet u? Wat is de waarde? Voor wie is dit belangrijk?
3	Plaats in de CICES tabel (section - division - group - class - class-type)
4	Aanbod of gebruikkaart van ecosysteemdiensten cq. Stocks or flows
5	Eenheid waarin indicator wordt uitgedrukt
6	Datum laatst bewerkt (dd-mm-yyyy)
7	Jaar/datum/periode die de kaart weergeeft (uit NGR)
8	Trefwoorden (uit NGR)
9	Herzieningsfrequentie (uit NGR)

Over de kaart

1	Definitie en beschrijving van de kaart. Hoe is de kaart gemaakt, op basis van metingen geef dan informatie over het en/of berekeningen beschrijf dan de berekening
2	Betrouwbaarheid van de indicator cf Compendium. Categorie A: integrale enquête. Categorie B: schatting gebaseerd op een groot aantal (zeer accurate) metingen, waarbij representativiteit van de gegevens vrijwel volledig is. Categorie C: schatting, gebaseerd op een groot aantal (accurate) metingen; de representativiteit is grotendeels gewaarborgd. Categorie D: schatting, gebaseerd op een aantal metingen, expert judgement, een aantal relevante feiten of gepubliceerde bronnen terzake. Categorie E: schatting gebaseerd op een enkele meting, expert judgement, relevante feiten of extrapolatie van andere metingen
3	Volledigheid irt de CICES 4.3 classificatie (maar zit ook in NGR, anders gedefinieerd)
4	Gebruikte basisbestanden bij ruimtelijk weergeven van de ecosysteemdienst
5	Gegevens die voortvloeien uit EU rapportages: INSPIRE Richtlijn, Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Kaderrichtlijn Water, Grondwaterrichtlijn, Richtlijn Omgevingslawaaai, Luchtkwaliteitsrichtlijn, Overstromingsrichtlijn, Mariene Strategie etc. tbv MAES rapportage
6	Legenda Klassen waarin de indicator is ingedeeld (uit NGR)
7	Jaar van de dataset (uit NGR)
8	Resolutie van de dataset (uit NGR)
9	Metadata uit NGR cf. Atlas met o.a.: gebruiksbeperkingen, juridische beperkingen, andere beperkingen, unieke identifier, versie nummer, datum publicatie, status, potentieel gebruik, doel van de vervaardiging, toepassingschaal, onderwerp, trefwoorden, contactorganisatie, contactpersoon: naam, e-mail, dekking, extensie, kwaliteit

Meer weten?

1	<i>Additionele teksten, aanvullend op item 2 bij 'In het kort' als je nog meer tekst kwijt wil</i>
2	<i>Referenties mbt de indicator en de kaart</i>
3	<i>Links naar andere websites</i>
4	<i>Overige relevante informatie die je van belang vind om te melden bijvoorbeeld verwijzingen naar meetnetten of ontwikkelingen of iets anders wat je niet elders kwijt kunt</i>

6.5 Tips en doorverwijzingen

Tijdens de inventarisatie van potentiële CBS-informatie gaven inhoudelijk deskundigen binnen het CBS veelvuldig suggesties voor bronnen *buiten* het CBS die mogelijk interessant zijn of waaraan het CBS informatie levert. Hieronder volgt een opsomming van deze bronnen:

- Staatstoezicht op de Mijnen – afleveren vergunningen bodemenergie-installaties
- Geologische Dienst Nederland – Bosatlas voor Energie
- Rijkswaterstaat Leefomgeving – Klimaatmonitor
- TNO – aardgas- en aardolie reserves
- Compendium voor de leefomgeving (samenwerking van Planbureau voor de Leefomgeving, Wageningen UR en CBS) – cijfers over milieu, natuur en ruimte, bijvoorbeeld biodiversiteitskaarten
- Nationale Milieu Indicator – <http://www.pesticidemodels.eu/nmi/home/>
- www.emissieregistratie.nl

Gebruikte afkortingen

CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CvB	Centrum voor Beleidsstatistiek
CICES	Common International Classification of Ecosystem Services-classificatie
DANK	Digitale Atlas Natuurlijk Kapitaal
EW-MFA	Economy-Wide Material Flow Accounting
RIVM	Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Medewerkers

Linda Muller
Marion Sterk